

Laureaci Pokojowej Nagrody Nobla

Pod redakcją Waldemara Michowicza i Roberta Łosia

PAN Oddział w Łodzi
Łódź - 2008

SPIS TREŚCI

OD REDAKCJI	9
PRZEDMOWA	11
Rok 1901 – Jean Henry Dunant – <i>Iwona Świątnicka</i>	19
– Frédéric Passy – <i>Radosław Żurawski vel Grajewski</i>	23
Rok 1902 – Élie Ducommun – <i>Sławomir M. Nowinowski</i>	26
– Charles Albert Gobat – <i>Sławomir M. Nowinowski</i>	29
Rok 1903 – William Randal Cremer – <i>Piotr Robak</i>	32
Rok 1904 – Instytut Prawa Międzynarodowego (Institute de Droit International) – <i>Sławomir M. Nowinowski</i>	37
Rok 1905 – Bertha Sophie Felicita von Suttner – <i>Iwona Świątnicka</i>	40
Rok 1906 – Theodore Roosevelt – <i>Iwona Świątnicka</i>	44
Rok 1907 – Ernesto Teodoro Moneta – <i>Lucyna Chmielewska</i>	48
– Louis Renault – <i>Radosław Żurawski vel Grajewski</i>	51
Rok 1908 – Klas Pontus Arnoldson – <i>Zbigniew Anusik</i>	54
– Fredrik Bajer – <i>Zbigniew Anusik</i>	58
Rok 1909 – Auguste Marie François Beernaert – <i>Radosław Żurawski vel Grajewski</i>	62
– Paul Henri Benjamin Balluet d’Estournelles de Constant – <i>Andrzej Maciej Brzeziński</i>	65
Rok 1910 – Międzynarodowe Stałe Biuro Pokoju (The Permanent International Peace Bureau) – <i>Sławomir M. Nowinowski</i>	68
Rok 1911 – Tobias Michael Carel Asser – <i>Przemysław Żurawski vel Grajewski</i>	71
– Alfred Herman Fried – <i>Iwona Świątnicka</i>	74
Rok 1912 – Elihu Root – <i>Piotr Robak</i>	77
Rok 1913 – Henri Marie La Fontaine – <i>Radosław Żurawski vel Grajewski</i>	82
Rok 1917 – Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża (The International Committee of the Red Cross) – <i>Iwona Świątnicka</i>	86
Rok 1919 – Thomas Woodrow Wilson – <i>Bogusław Rakowski</i>	89
Rok 1920 – Léon Victor Auguste Bourgeois – <i>Sławomir M. Nowinowski</i>	93
Rok 1921 – Karl Hjalmar Branting – <i>Zbigniew Anusik</i>	97
– Christian Lous Lange – <i>Zbigniew Anusik</i>	103
Rok 1922 – Fridtjof Nansen – <i>Przemysław Żurawski vel Grajewski</i>	107
Rok 1925 – Joseph Austen Chamberlain – <i>Przemysław Żurawski vel Grajewski</i>	111
– Charles Gates Dawes – <i>Iwona Świątnicka</i>	115

Rok 1926 – Aristide Briand – <i>Andrzej Maciej Brzeziński</i>	118
– Gustaw Stresemann – <i>Bogusław Rakowski</i>	122
Rok 1927 – Ferdinand Edouard Buisson – <i>Sławomir N. Nowinowski</i>	127
– Ludwig Quidde – <i>Iwona Świątnicka</i>	131
Rok 1929 – Frank Billings Kellogg – <i>Maciej Rakowski</i>	135
Rok 1930 – Lars Olof Jonathan Söderblom – <i>Zbigniew Anusik</i>	140
Rok 1931 – Jane Addams – <i>Jerzy Grobis</i>	146
– Nicholas Murray Butler – <i>Jerzy Grobis</i>	150
Rok 1933 – Ralph Norman Angell Lane – <i>Przemysław Żurawski vel Grajewski</i>	153
Rok 1934 – Arthur Henderson – <i>Przemysław Żurawski vel Grajewski</i>	157
Rok 1935 – Carl von Ossietzky – <i>Karol Fiedor</i>	162
Rok 1936 – Carlos Saavedra Lamás – <i>Przemysław Żurawski vel Grajewski</i>	167
Rok 1937 – Edgar Algernon Robert Cecil of Chelwood – <i>Jacek Regina-Zacharski</i>	171
Rok 1938 – Międzynarodowe Biuro Nansenowskie do Spraw Uchodźców (The Nansen International Office for Refugees) – <i>Przemysław Żurawski vel Grajewski</i>	176
Rok 1944 – Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża (The International Committee of the Red Cross) – <i>Robert Łoś</i>	179
Rok 1945 – Cordell Hull – <i>Dariusz Jeziorny</i>	183
Rok 1946 – Emily Greene Balch – <i>Jacek Regina-Zacharski</i>	187
– John Raleigh Mott – <i>Piotr Jaworski</i>	192
Rok 1947 – Kwakrzy (The Friends Service Council – The American Friends Service Committee) – <i>Piotr Robak</i>	195
Rok 1949 – John Boyd Orr of Brechin – <i>Jacek Regina-Zacharski</i>	203
Rok 1950 – Ralph Johnson Bunche – <i>Rafał Jung</i>	208
Rok 1951 – Leon Henri Jouhaux – <i>Lucyna Chmielewska</i>	212
Rok 1952 – Albert Schweitzer – <i>Tadeusz Kamiński</i>	215
Rok 1953 – George Catlett Marshall – <i>Małgorzata Rączkiewicz</i>	219
Rok 1954 – Urząd ONZ do Spraw Uchodźców (The Office of the United Nations High Commissioner for Refugees) – <i>Rafał Rączkiewicz</i>	223
Rok 1957 – Lester Bowles Pearson – <i>Robert Łoś</i>	226
Rok 1958 – Georges Pire – <i>Lucyna Chmielewska</i>	229
Rok 1959 – Philip John Noel-Baker – <i>Piotr Jaworski</i>	232
Rok 1960 – Albert John Luthuli – <i>Robert Łoś</i>	237
Rok 1961 – Dag Hjalmar Agne Carl Hammarskjöld – <i>Zbigniew Anusik</i>	240
Rok 1962 – Linus Carl Pauling – <i>Andrzej Maciej Brzeziński</i>	245
Rok 1963 – Liga Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża (The League of Red Cross Societies) – Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża (The International Committee of the Red Cross) – <i>Robert Łoś</i>	249
Rok 1964 – Martin Luther King Jr – <i>Lucyna Chmielewska</i>	253
Rok 1965 – Fundusz Narodów Zjednoczonych Pomocy Dzieciom (The United Nations Children's Emergency Found – UNICEF) – <i>Tadeusz Kamiński</i>	258
Rok 1968 – René Samuel Cassin – <i>Andrzej Maciej Brzeziński</i>	262
Rok 1969 – Międzynarodowa Organizacja Pracy (The International Labour Organization) – <i>Tadeusz Kamiński</i>	265

Rok 1970	– Norman Ernest Borlaug – <i>Lucyna Chmielewska</i>	269
Rok 1971	– Willy Brandt – <i>Dariusz Jeziorny</i>	273
Rok 1973	– Henry Kissinger – <i>Robert Łoś</i>	278
	– Le Duc Tho – <i>Małgorzata Pietrasiak</i>	281
Rok 1974	– Sean MacBride – <i>Lucyna Chmielewska</i>	284
	– Eisaku Sato – <i>Lucyna Chmielewska</i>	288
Rok 1975	– Andriej Sacharow – <i>Sławomir M. Nowinowski</i>	291
Rok 1976	– Mairead Corrigan – <i>Andrzej Maciej Brzeziński</i>	297
	– Betty Williams – <i>Lucyna Chmielewska</i>	300
Rok 1977	– Amnesty International – <i>Eugeniusz Ponczek</i>	304
Rok 1978	– Menachem Begin – <i>Tomasz Wojciech Kaźmierczak</i>	309
	– Anwar Sadat – <i>Hasan Jamsheer</i>	312
Rok 1979	– Matka Teresa z Kalkuty – <i>Tadeusz Jalmużna</i>	315
Rok 1980	– Adolfo Perez Esquivel – <i>Tomasz Wojciech Kaźmierczak</i>	318
Rok 1981	– Urząd Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees) – <i>Eugeniusz Ponczek</i>	322
Rok 1982	– Alva Myrdall – <i>Rafał Rączkiewicz</i>	326
	– Alfonso Garcia Robles – <i>Rafał Rączkiewicz</i>	329
Rok 1983	– Lech Wałęsa – <i>Eugeniusz Ponczek</i>	332
Rok 1984	– Desmond Mpilo Tutu – <i>Lucyna Chmielewska</i>	337
Rok 1985	– Międzynarodowy Ruch Lekarzy Przeciwko Wojnie Atomowej (International Physicians for the Prevention of Nuclear War) – <i>Tadeusz Kamiński</i>	342
Rok 1986	– Elie Wiesel – <i>Piotr Jaworski</i>	345
Rok 1987	– Oscar Arias Sanchez – <i>Małgorzata Pietrasiak</i>	349
Rok 1988	– Organizacja Narodów Zjednoczonych: Siły Pokojowe (The United Nations Peace-Keeping Forces) – <i>Piotr Jaworski</i>	352
Rok 1989	– Tenzin Gyatso – XIV Dalajlama Tybetu – <i>Sławomir M. Nowinowski</i>	357
Rok 1990	– Michaił Siergiejewicz Gorbaczow – <i>Małgorzata Pietrasiak</i>	362
Rok 1991	– Aung San Suu Kyi – <i>Robert Łoś</i>	365
Rok 1992	– Rigoberta Menchu Tum – <i>Małgorzata Rączkiewicz</i>	368
Rok 1993	– Nelson Mandela – <i>Małgorzata Rączkiewicz</i>	370
	– Frederik Willem de Klerk – <i>Małgorzata Rączkiewicz</i>	374
Rok 1994	– Shimon Peres – <i>Sebastian Majcher</i>	377
	– Icchak Rabin – <i>Sebastian Majcher</i>	380
	– Jaser Arafat – <i>Sebastian Majcher</i>	383
Rok 1995	– Konferencja Pugwash w Sprawie Nauki i Problemów Światowych (Pugwash Conferences on Science and World Affairs) – Joseph Rotblat – <i>Jacek Regina-Zacharski</i>	387
Rok 1996	– Carlos Felipe Ximenes Belo – <i>Robert Czulda</i>	393
	– Jose Ramos-Horta – <i>Robert Czulda</i>	395
Rok 1997	– Jody Williams – Międzynarodowa Kampania na Rzecz Zakazu Min Przeciwpiechotnych (International Campaign to Ban Landmines) – <i>Robert Czulda</i>	399

Rok 1998 – John Hume – <i>Robert Czulda</i>	404
– David Trimble – <i>Robert Czulda</i>	407
Rok 1999 – Lekarze bez Granic (Medecins Sans Frontieres) – <i>Marcin Kustosz</i>	410
Rok 2000 – Kim Dae Jung – <i>Robert Czulda</i>	416
Rok 2001 – Organizacja Narodów Zjednoczonych i sekretarz generalny ONZ Kofi Annan – <i>Robert Łoś</i>	421
Rok 2002 – Jimmy Carter – <i>Robert Łoś</i>	428
Rok 2003 – Shirin Ebadi – <i>Robert Czulda</i>	434
Rok 2004 – Wangari Maathai – <i>Robert Czulda</i>	438
Rok 2005 – Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej (International Atomic Energy Agency) i dyrektor Agencji Mohamed ElBaradei – <i>Marcin Kustosz</i>	442
Rok 2006 – Grameen Bank i jego założyciel Muhammad Yunus – <i>Robert Czulda</i>	447
Rok 2007 – Albert Arnold Gore – <i>Robert Łoś</i>	451
NOTY O AUTORACH	455